

## BAB III

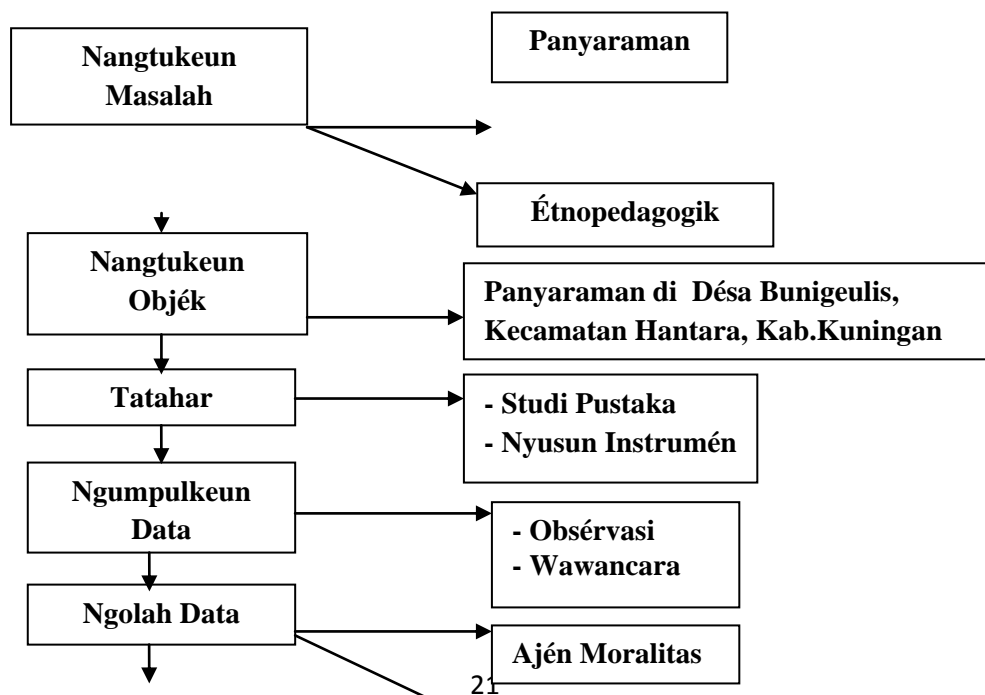
### MÉTODEU PANALUNGTIKAN

Métodeu anu digunakeun nya éta métodeu déskriptif analitik. Dina métodeu déskriptif analitik ngadéskripsikeun jeung nganalisis istilah panyaraman dina kapamalian. Dipiharep ku metode ieu, objék bisa dima'naan sacara maksimal (Ratna, 2010, kc. 334). Dina Arikunto (2010, kc. 3) nétélakeun yén métode déskriptif mangrupa métodeu anu digunakeun pikeun nalungtik kaayaan, kondisi, situasi, kajadian, kagiatan, anu hasilna disusun dina wangun laporan. Dina Suyatna (2002, kc. 14), nétélakeun yén métodeu panalungtikan déskriptif nya éta métode panalungtikan anu mangrupa campuran data dasar, dina déskriptif wungkul, teu hiji hipotésis, teu nyieun ramalan atawa teu meunangkeun ma'na implikasi.

Anu jadi dasar ngagunakeun metode déskriptif analitik nya éta pikeun neuleuman ma'na jeung ngadéskripsikeun ajén moralitas étnopedagogik dina istilah-istilah panyaraman masarakat Sunda.

#### 3.1 Desain Panalungtikan

Ieu panalungtikan kagolong kana panalungtikan kualitatif jeung ngagunakeun studi kasus, dimana panalungtikan dipuseurkeun kana hiji runtuyan kajadian sacara leuwih jero. Dina panalungtikan kualitatif dirancang sacara leuwih asak dina nangtukeun sumber jeung ngumpulkeun data. Sangkan leuwih jéntré, bisa dititénan bagan ieu dihandap;



### 3.2 Lokasi Panalungtikan jeung Sumber Data

Désa Bunigeulis nyaéta salasahiji Désa nu aya di Kacamatan Hantara nu legana 521,299 Ha, Jumlah warga Désa Bunigeulis nyaéta 3.601 Jiwa (data bulan Agustus 2015), nu ngawengku 1.847 warga lalaki jeung 1754 warga awéwé sarta kepala keluarga nu jumlahna 1.190 KK, sedengkeun jumlah keluarga miskin (Gakin) 251 KK, 21,09 presentase jumlah KK.

Wates-wates daérah Désa Bunigeulis Kecamatan Hantara diatarana:

Beulah kalér	: Désa Margabakti Kecamatan Kadugedé
Beulah Wétan	: Désa Tundagan Kecamatan Hantara
Beulah Kidul	: Désa Tundagan Kecamatan Hantara
Beulah Kulon	: Désa Sakerta Kecamatan Darma

Ditilik tinatopografina jeung *kontur* tanahna, Désa Bunigeulis Kacamatan Hantara sacara umum mangrupa lamping jeung gawir, nu aya dina katinggian 500 Mdpl, suhu rata-rata antara 23° – 30° Celcius. Désa Bunigeulis ngawengku 5 (lima) Dusun, 5 (lima) RW, jeung 25 (dua puluh lima) RT. *Orbitasi* waktu tempuh ti ibu kota kecamatan 2 Km ± 15 menit, jeung ti ibu kota kabupatén 26 Km ± 60 menit.

Panalungtik milih sumber panalungtikan di daérah ieu ku sabab, adat di Désa Bunigeulis Kecamatan Hantara Kabupatén Kuningan, aya hiji aturan nu ngiket sakabéh warga sarta kudu dilaksanakeun ku sakabéh warga désa. Adat Désa Bunigeulis kabagi jadi dua bagian nyaéta masalah *panyaraman* jeung upacara adat.

Adat désa anu aya kaitan jeung ngajalankeun istilah *panyaraman* umumna dibacakeun nalika pamilihan kuwu. Hal anu aya kaitana jeung kapamalian kudu bisa dijauhan teu bisa dilanggar boh ku kuwu boh ku sakabéh wargana. Sabab upama dilanggar nyababkeun kajadian anu sipatna bala/*bencana* teu dipiharep. *Panyaraman* nua aya di Bunigeulis aya hubunganana jeung sasakala Désa Bunigeulis.

Nurutkeun Arikunto (2010: 172) sumber data nya éta subjék data-data panalungtikan anu dibeunangkeun ku panalungtik. Dina unggal kagiatan panalungtikan tangtuna kudu aya objék atawa sumber data, pikeun diolah sangkan ngahasilkeun tujuan inti panalungtikan. Sumber data dina ieu panalungtikan nya éta *panyaraman* masarakat Sunda sacara umum nu

nyampak dina sababaraha sumber saperti naskah Kawih Panyaraman Sewaka Darma, istilah-istilah panyaraman nu geus dibukukeun di Peperenian, jeung panyaraman anu masih kénéh dipaké di masarakat Sunda.

Kusabab dominasi masarakat Sunda nyicingan di wilayah anu luas, saperti Jawa Barat, Banten, jeung Brebes, panalungtik nyokot sampel wilayah masarakatna di Désa Bunigeulis Kecamatan Hantara, Kabupatén Kuningan. Tina sababaraha sumber éta, data nu geus dikumpulkeun dianalisis fungsi ajén moralitas jeung étnopédagogikna nu nyampak dina istilah-istilah panyaraman.

### **3.3 Instrumén Panalungtikan**

Instrumén panalungtikan nya éta alat atawa fasilitas nu dipaké ku panalungtik dina ngumpulkeun data sangkan pagawéanana leuwih praktis sarta hasilna leuwih alus, dina harti leuwih gemet, lengkep, sarta sistematis nepi babari diolahna (Arikunto, 2010: 203).

Perangkat instrumén nu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta, teknik studi kepustakaan, format wawancara, alat rekam, format analisis jeung sistem tabulasi.

#### **3.3.1 Studi Dokuméntasi**

Ieu perangkat téh dipaké keur ngumpulkeun data, ngelompokeun data, nepi ka ngarsipkeun data-data nu aya di lapangan, pikeun ngarojong panalungtikan, kaasup salasahijina media alat kaméra pikeun nyimpen data foto.

#### **3.3.2 Alat Rekam**

Média éléktronik anu pungsina pikeun ngarekam/*recoording* sumber lisan dina kagiatan wawancara ka para narasumber dilapangan.

#### **3.3.3 Pedoman Wawancara**

Perangkat pangdeudeul séjén nya éta format wawancara, anu gunana pikeun acuan kagiatan ngawawancara narasumber di Désa Bunigeulis Kecamatan Hantara Kabupatén Kuningan ngeunaan istilah-istilah panyaraman. Bisa diilikan dina conto format wawancara dihandap ieu :

### Pedoman Wawancara Narasumber

Informan : .....	
Tempat : .....	
Tanggal : .....	
Pertanyaan	Hasil Informasi
1. Naon pungsi panyaraman ieu ? 2. Naon matakna, lamun ieu di reumpak ? 3. Kumaha prak-prakana Panyaraman dina jaman kiwari ?	

Sistim tabulasi diperlukeun pikeun ngaépéktifkeun ngolah data tina hasil ngumpulkeun data. Ieu dihandap tabél-tabél nu dipaké pikeun ngagambarkeun hasil panalungtikan dumasar kana katégorina.

**Tabel 3.1**

#### Daptar Istilah Panyaraman Dumasar kana Kelompokna

No	Panyaraman	Papasingan Panyaraman				
		Keur Budak	Keur Awéwé can Kawin	Keur nu kakandungan	Keur Lalaki can Kawin	Keur Dahar jeung Nginum

**Tabel 3.2**

#### Format Analisis Ajén Moral dina Istilah-istilah Panyaraman

Gilang Kripsiyadi Praramdana, 2016

*AJÉN MORALITAS JEUNG ÉTNOPÉDAGOGIK DINA PANYARAMAN MASARAKAT SUNDA  
DI DÉSA BUNI GEULIS, KECAMATAN HANTARA, KABUPATEN KUNINGAN*

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

No	Panyaram	Ajén Moralitas					
		1	2	3	4	5	6

### Format Analisis Étnopedagogik (Moralitas)

No.	Panyaraman	Kode Analisis 1-6	Déskripsi Analisis	Katerangan
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
				1. Moral Manusa ka Pangéran (MMP) 2. Moral Manusa ka Dirina (MMD) 3. Moral Manusa ka papada Manusa (MMM) 4. Moral Manusa ka Alam (MMA) 5. Moral Manusa kana Waktu (MMW) 6. Moral Manusa dina Ngahontal Kasugemaan Lahir Batin (MMLB)

### Format Analisis Étnopedagogik (18 Atikan Karakter Bangsa)

No	Panyaraman	Kode analisis 1-18	Déskripsi Analisis	Katerangan :
				<i>(1) Religius,</i> <i>(2) Jujur,</i> <i>(3) Toléransi,</i> <i>(4) Disiplin,</i> <i>(5) Kerja keras,</i> <i>(6) Kreatif,</i> <i>(7) Mandiri,</i> <i>(8) Demokratis,</i>

Gilang Kripsiyadi Praramdana, 2016

**AJÉN MORALITAS JEUNG ÉTNOPÉDAGOGIK DINA PANYARAMAN MASARAKAT SUNDA  
DI DÉSA BUNI GEULIS, KECAMATAN HANTARA, KABUPATEN KUNINGAN**

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

				<p>(9) <i>Rasa ingin tahu,</i></p> <p>(10) <i>Semangat kebangsaan,</i></p> <p>(11) <i>Cinta tanah air,</i></p> <p>(12) <i>Menghargai prestasi,</i></p> <p>(13) <i>Bersahabat/</i></p> <p><i>komunikatif,</i></p> <p>(14) <i>Cinta damai,</i></p> <p>(15) <i>Gemar membaca,</i></p> <p>(16) <i>Peduli lingkungan,</i></p> <p>(17) <i>Peduli sosial,</i></p> <p>(18) <i>Tanggung jawab</i></p>
--	--	--	--	--

### 3.4 Tehnik Ngumpulkeun Data

Téhnik nu digunakeun pikeun ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan, nya étatéhnik wawancara, téhnik studi pustaka, jeung téhnik dokuméntasi.

Téhnik wawancara dilakukeun pikeun ngarojong jeung meunangkeun inpormasi/keterangan nu patali jeung data-data istilah-istilah panyaraman. Anu dipilih ku panalungtik nya éta sample wilayah masarakat Sunda di Désa Bunigeulis, Kecamatan Hantara, Kabupatén Kuningan Jawa Barat. Saméméh dilaksanakeun téhnik wawancara, panalungtik nyiapkeun heula pedoman wawancara anu eusina wangun patalékan-patalékan anu sipatna ngarojong kana data inti.

Téhnik studi pustaka anu dipaké asalna ti sababaraha buku, naskah, kagiatan kepustakaan panalungtik, jeung sumber internét, anu sakirana ngarojong ka data panyaraman masarakat Sunda sacara umum.

Téhnik dokuméntasi mangrupa kagiatan ngoréhan data penunjang anu geus aya saméméhna ngeunaan panyaraman, saperti dina buku jeung naskah.

Dumasar kana tilu téhnik di luhur, ngumpulkeun data dilaksanakeun ngaliwatan léngkah-léngkah ieu di handap.

- 1) Macaan heula sumber acuan ngeunaan wangun jeung eusi panyaraman.
- 2) Nyusun pedoman wawancara pikeun ngumpulkeun data panyaraman.
- 3) Nepungan tokoh masarakat di Désa Bunigeulis pikeun ngayakeun wawancara.
- 4) Ngayakeun wawancara jeung tokoh masarakat ngeunaan panyaraman.
- 5) Ngarékam narasumber salila wawancara.

Gilang Kripsiyadi Praramdana, 2016

**AJÉN MORALITAS JEUNG ÉTNOPÉDAGOGIK DINA PANYARAMAN MASARAKAT SUNDA  
DI DÉSA BUNI GEULIS, KECAMATAN HANTARA, KABUPATÉN KUNINGAN**

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

### 3.5 Téhnik Analisis Data

Teknik analisis data nu digunakeun nya éta, teknik analisis unsur langsung. Unsur panyaraman nu di gunakeun nya éta, data panyaraman urang Sunda nu kapanggih di Désa Bunigeulis, Kecamatan Hantara, Kabupatén Kuningan. Unsur-unsur nu dianalisisna nya éta; (1) eusi jeung fungsi panyaraman, (2) ajén moralitas dina panyaraman, jeung (3) unsur étnopédagogik (atikan karakter) dina panyaraman.

Aya sawatara léngkah dina nganalisis data dina ieu panalungtikan. Léngkah-léngkah satuluyna saperti ieu dihandap.

- 1) Mariksa deui data panyaraman nu geus dikumpulkeun;
- 2) Nyieun papasingan data panyaraman dumasar kana; (a) eusi jeung fungsi, (b) ajén moral, jeung (c) ajén étnopédagogik;
- 3) Ngadéskripsikeun papasingan panyaraman dumasar kelompok jenisna ti sababaraha sumber;
- 4) Nganalisis tur napsirkeun ajén inajén moralitas jeung atikan karakter bangsa ambahan (étnopedagogik) nu nyangkaruk dina panyaraman; jeung
- 5) Ngadadarkeun hasil analisis sageblengna dina wangun laporan tésis.